

Тодишњак бр. 14

Удружења грађана
**"Баштина и будућност-
АРАНЂЕЛОВАЦ 1859"**

Велика Госпојина
Аранђеловац 2015.

Годишњак бр. 14

Удружења грађана
**"Баштина и будућност-
АРАНЂЕЛОВАЦ 1859"**

Велика Госпoјина
Аранђеловац 2015.

Тодишњак бр. 14

Издавач:
Удружење грађана
"Баштина и будућност - АРАНЂЕЛОВАЦ 1859"

За издавача:
Љиљана Б. Бошковић

Уредник:
Иван Златковић

Фотографије:
Небојша Радовановић
Милан Илић

Графичка обрада:
Милан Илић

Штампа:
"Загорац" Аранђеловац

Тираж:
300 примерака

Велика Госпојина
Аранђеловац 2015.

Предња корица:
Трг слободе

С А Д Р Ж А Ј :

стр.

---

1. Повеља	1
2. Извештај о раду тринаесте Скупштине Удружења	3
3. Извештај о раду Управног Одбора	5
4. Предлог плана рада Удружења за 2015/2016. год.	9
5. "Шумадијска кривуља"	10
6. Посета завичајном друштву "Чачани"	12
7. Значајна признања Удружењу	15
8. Културне активности Удружења	17
9. Представљање књиге <i>За мог малог, доброг дечака</i> , Љ. Бошковић	19
10. Значајна научна и културна манифестација	21
11. Књиге пристигле на конкурс за награду "Миле Недељковић" за 2015.	23
12. Из саопштење жирија о најужем избору за награду "Миле Недељковић"	24
13. Програм манифестације Награда "Миле Недељковић" за 2015. годину	25
14. Доктори наука, чланови Удружења "Баштина и будућност-Аранђеловац 1859"	27
Душан Извонар	27
Бранко Златковић	29
Иван Златковић	30
15. Сећања на знамените људе Тома Ђирковић, хуманиста и добротвор	32
16. Одједи прошлости	34
17. Милосав-Мика Лазаревић, почасни председник ССК "Обилић"	38
18. IN MEMORIAM	40
Проф. др Слободан Лазаревић	40
Грујица Лазаревић	42

Бадњи дан, 2015.

Одлуком Скупштине Удружења грађана
"БАШТИНА И БУДУЋНОСТ - АРАНЂЕЛОВАЦ 1859"
одржане 09.11.2001. године у Аранђеловцу,
усвојена је ова:

П О В Е Љ А

којом се утврђују циљеви, задаци и правци рада и деловања Удружења. Сваки члан Удружења, својим добровољним радом, даје допринос на остварењу ових циљева и задатака:

- * чување и неговање традиционалних вредности града и околине Аранђеловца,
- * чување спомена на историјске вредности града,
- * допринос урбаном и руралном складу уређења вароши,
- * допринос архитектонском осавремењавању градитељства у складу са постојећим амбијентом града,
- * допринос очувању човекове средине,
- * допринос развијању свих облика културног стваралаштва,
- * помоћ у развоју општих комуналних добара града и околине,
- * објављивање садржаја историјских и културних тековина везаних за подручје града и околине,
- * унапређење и развијање добротворног и хуманитарног рада,
- * сарадња са сродним невладиним и нестраначким организацијама.

Наведени циљеви, задаци и правци рада, не смеју бити занемарени, нити изостављени. У складу са могућностима, могу бити придодавани нови задаци и проширивани нови правци рада.

Извештај о раду тринаесте Скупштине Удружења

У Етно дворишту, 07. септембра 2014. године, одржана је тринаеста редовна Скупштина са следећим дневним редом:

1. Избор радног председништва
2. Извештај о раду Управног одбора
3. Извештај о финансијском пословању
4. План рада за наредну 2014/2015. годину
5. Избор председника и заменика Скупштине, чланова Управног и Надзорног одбора
6. Дискусија
7. Завршна реч.

Присутно је 20 чланова и пријатеља Удружења.

1. У радно председништво изабрани су: Љиљана Бошковић, Љиљана Б. Бошковић, Иван Златковић. Записничар је Милан Илић.

2. Извештај о раду Управног Одбора поднео је Бора Десивојевић, изневши став да Удружење мора подстицати веће ангажовање својих чланова, да је одзив чланова на седници Скупштине показатељ о незаинтересованости за рад Удружења и да и даље проблеми са седиштем Удружења нису решени.

3. Извештај о финансијском пословању за ту годину дат је у Годишњаку.

4. Поводом плана рада говорило се о могућностима у вези с проналажењем нових просторија, о акцијама у вези са "Шумадијском кривуљом", о чему је говорио Миодраг А. Бошковић, као и о традиционалним манифестацијама и новим програмима.

5. Извршен је избор новог руководства Удружења. За председника Скупштине изабран је Иван Златковић, за потпредседника Властимир Мирић. Чланови Управног одбора су:

Љиљана Б. Бошковић, Небојша Радовановић, Љиљана Бошковић, Милутун Вељовић, Бора Десивојевић, Драган Плећевић, Александар Милинковић. Чланови Надзорног одбора су: Добривоје Игњатијевић, Миленко Ивовић, Миодраг Матијашевић.

6. Дискутовало се о сарадњи с другим сличним удружењима, о могућностима повезивања са установама и институцијама ван Аранђеловца, о нужности пријема нових чланова, о чему је говорио Милутин Вељовић, о нужности решавања проблема у вези с радним просторијама Удружења, на шта је указао Александар Милинковић.

7. У завршној речи обратио се Иван Златковић, говорећи о предстојећој манифестацији "Миле Недељковић", позивајући све чланове и пријатеље Удружења да својим учешћем и ангажовањем допринесу квалитету рада.

Иван Златковић

Извештај о раду Управног одбора

Извештај обухвата период од претходне Скупштине одржане 7.9.2014. до Скупштине заказане за 30.8.2015.

По утврђивању чланова Управног одбора, одлученог на Скупштини 7.9.2014, Управни одбор се конституисао на једном од првих састанака после Скупштине. За председника Управног одбора изабрана је Љиљана Б. Бошковић, за секретара Милутин Вељовић, а за благајника Милутин Петровић.

Састанци Управног одбора нису одржавани по неком утврђеном временском принципу (на шта је изванредно број чланова имао примедбу) већ према потреби.

Место одржавања састанака су биле две локације. Простор етно куће у домаћинству Милошевић, који није реконструисан, како је било најављено, када је управљање објектом СО Аранђеловац пренела на Музеј. Том приликом скинута је и табла Удружења, која је поново постављена крајем јуна 2015. То је наишло на негодовање одговорних лица Музеја. Може се приметити да се двориште не одржава уредно и плански, у току једног крчења, посечен је врло редак жбун и његова обнова није могућа.

Удружење је користило овај објекат за састанке, али тако што је пре сваког састанка морало писмено да се обрати директорки Музеја. Ову активност је вршио члан Управног одбора Драган Плећевић.

Крајем 2014. год. члан Удружења Александар Милинковић је обезбедио простор-канцеларију у згради "Старог суда" коју је претходно користило планинарско друштво "Венчац", које више не функционише.

Неколико састанака је одржано у овом простору који је у потпуности услован (чист, простран, садржи намештај који би био уступљен Удружењу, безбедан јер портир чува целу зграду). Међутим, због противљења извесног броја чланова одржавању састанака у овом простору и напуштању простора етно куће, кључ је враћен А. Милинковићу.

Удружење је упутило Захтев за потраживање овог простора, али он није предат СО Аранђеловац, из напред наведеног разлога.

У септембру 2014. године додељена је награда „Миле Недељковић“, уз пригодан програм у дворани Дома омладине у Аранђеловцу. Награду за допринос у изучавању савремене фолклористике жири је доделио Светлани Торњански-Брашњовић за дело *Свадбене песме и обредни смех*. Додељене су и две специјалне награде Мини Дармановић и Мирјани Менковић, као и повеља „Миле Недељковић“ за животно дело академику Нади Милошевић-Ђорђевић.

На почетку 2015. године Управни одбор је сачинио списак активности за 2015. којима је конкурисао у СО Аранђеловац за доделу финансијских средстава за реализацију активности.

Пројекат је обухватао следеће активности: додела награде „Миле Недељковић“, традиционална обележавања верских празника, издавачка делатност, програми различитог садржаја (вечери казивања занати и професије некад и сад, полумаратон трасом „Шумадијске кривуље“, "Деца сликају" и др.).

У јануару (6.1.2015) обележен је Бадњи дан на Старом тргу. Уз учешће свештенства Врбичке цркве, великог броја грађана, посебно деце, по освећењу скупа, послужени су присутни а деци подељени пакетићи.

Такође, традиционално, у сарадњи са Центром за социјални рад, одабрана је породица којој је даривана божићна печеница.

У фебруару је урађен завршни рачун Удружења и у року предат.

У фебруару (15.2.2015) Удружење је угостило представнике Завичајног удружења из Чачка. Том приликом гости су присуствовали сртењским догађањима у Орашцу.

У априлу (на Велики петак) одражана је манифестација шарања ускршњих јаја у сарадњи са Удружењем "Деца у срцу". Програм је реализован у дворишту етно куће уз учешће великог броја деце, како из поменутог Удружења, тако и деце опште

популације, која већ традиционално узимају учешће на овој манифестацији. По завршетку догађаја, деци су подељени пакетићи.

И код обележавања Бадњег дана и Великог петка, Удружење се за помоћ обратило фирмама и појединцима који су увек излазили финансијски у сусрет. Могу се поменути: "Запис", "Пештан", "Фортуна", "Бели бор", "Крки" итд.

За мај је било предвиђено одржавање полумаратона трасом "Шумадијске кривуље", али због организационих проблема он није реализован.

За Спасовдан, дан града Чачка, представници Удружења, које је предложио Управни одбор, на позив Завичајног удружења "Чачани", узвратили су посету.

У парохијском дому Врбичке цркве, 27.5.2015. одржана је промоција збирке песама *За мог малог, доброг дечака*, ауторке Љиљане Б. Бошковић. Издавач књиге је наше Удружење, а спонзор штампања - породица Бошковић.

26.7.2015. Удружењу је додељена награда „26. јул“, града Аранђеловца за петнаестогодишњи рад и допринос у свим областима које су Повељом Удружења дефинисане. Награда је уручена на свечаној седници Скупштине општине Аранђеловац, а признање је у име Удружења примила Љиљана Б. Бошковић, председник Управног одбора Удружења.

Такође, треба рећи да је у 2014/2015. завршено постављање сантрача на бунару код старе Врбичке школе. СО Аранђеловац је организовала чишћење простора око објекта, али није наставила са одржавањем. Према плану за 2015. годину, Удружење је требало да постави спомен-плочу, али то није урађено јер пројекат није до краја реализован.

У 2014. години није било пријема нових чланова, мада има заинтересованих.

За 30.8.2015. заказана је Скупштина Удружења, при чему су подељена задужења за њено организовање, као и обавезе у вези са штампањем Годишњака.

Важно је напоменути да су цео годишњи рад Удружења медијски пропратиле телевизијске куће "Шумадија" и "Сунце".

Љиљана Б. Бошковић

*Светлана Брашњовић-Торњански, добитник
Награде "Миле Недељковић"*

Предлог плана рада за 2015/2016. годину

План рада за наредни период сачињен је у складу са Повељом Удружења, финансијским могућностима, као и приоритетним активностима.

1. Решавање проблема простора и средишта Удружења
2. Анализа активног деловања постојећег чланства и пријем нових чланова
3. Обезбеђивање финансијских средстава за потребе рада Удружења
4. Склапање веза са заинтересованим удружењима из других места
5. Наставак ангажовања на пројекту „Шумадијска кривуља“
6. Наставак обележавања знаменитих места и догађаја
7. Обнављање обележја прве школе у Врбици (код Врбичке цркве)
8. Поводом петнаест година рада Удружења - додела захвалница онима који су допринели раду Удружења на различите начине
9. Све активности које су већ сад традиционалне (обележавање Бадњег дана и Великог петка, додела награде „Миле Недељковић“).

Љиљана Б. Бошковић

"Шумадијска кривуља"

У свих до сада објављених 13 Годишњака увек смо подносили извештај о активностима на идеји обнове пруге уског колосека од Младеновца до Аранђеловца. Овог пута можемо обавестити своје читаоце да је Скупштина Општине Аранђеловац, на седници одржаној 11. јуна 2015. године, коначно усвојила пројекат обнове пруге уског колосека од Аранђеловца до Копљара. Одлука је донета једногласно са врло мало дискусије. Овим је практично завршен део посла који се односи на обезбеђење документације за реализацију идеје.

Међутим, истовремено, када је усвајан пројекат који грађане општине кошта око четири милиона динара, неко је дао налог да се врши асвалтирање трасе пружног земљишта од пристаништа Орашац према Аранђеловцу, у дужини од око 600 метара. И пројектант је имао у виду да постоји потреба да се као на Шаргану уради за један део трасе паралелно кретање, али неко ко је имао макар и привремену власт није желео да се то домаћински уради.

Разочарање је показао један део Копљараца који и највише очекује од поновног пуштања у рад те трасе, јер је кроз Копљаре траса најдужа и најзанимљивија.

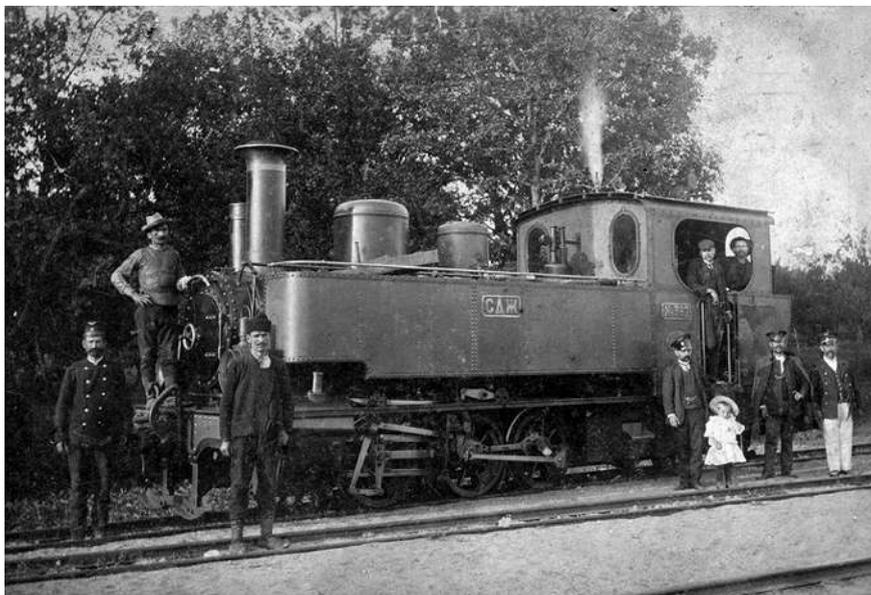
Идеју Удружења "Баштина и будућност-Аранђеловац 1859", на којој инсистирамо 14 година, препознала је Европска унија која преко цивилног друштва води акцију ревитализације напуштених пруга с намером да задовољи потребе становништва тих подручја за забавом и рекреацијом.

Похвално је што смо наши пријатељи и ми са идејом кренули много раније, верујући да ће сада лакше доћи до реализације. Ми смо већ планирали и на томе радимо да се део пружног земљишта од Аранђеловца према Лазаревцу пројектује за рекреативни бициклизам. Ових дана су у Аранђеловцу боравали људи из европских асоцијација, одељење за Србију, у вези с овом идејом. Надамо се да ћемо ускоро и са њима моћи да заједнички радимо на реализацији својих замисли.

Оне се односе на рекреативни бициклизам, али и на остале атрактивне садржаје. Задовољство је сазнање да су наше идеје старије од идеје цивилног друштва Европске уније, што указује да упорност и истрајност увек доносе позитивне исходе на добробит наших грађана.

*Удружење грађана
"Баштина и будућност - Аранђеловац 1859"*

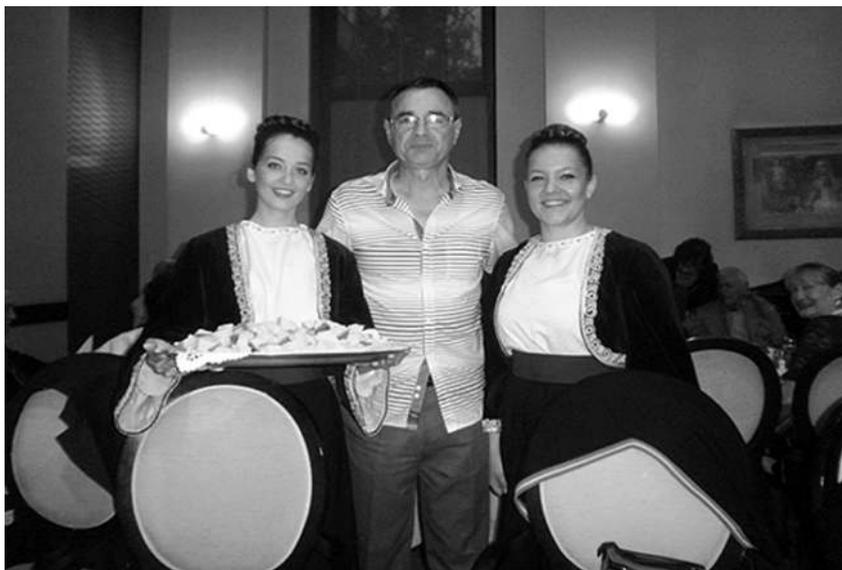
*Локомошва 72-018 на железничкој станици Аранђеловац
Фошграфиа је снимњена далеке 1908. године*

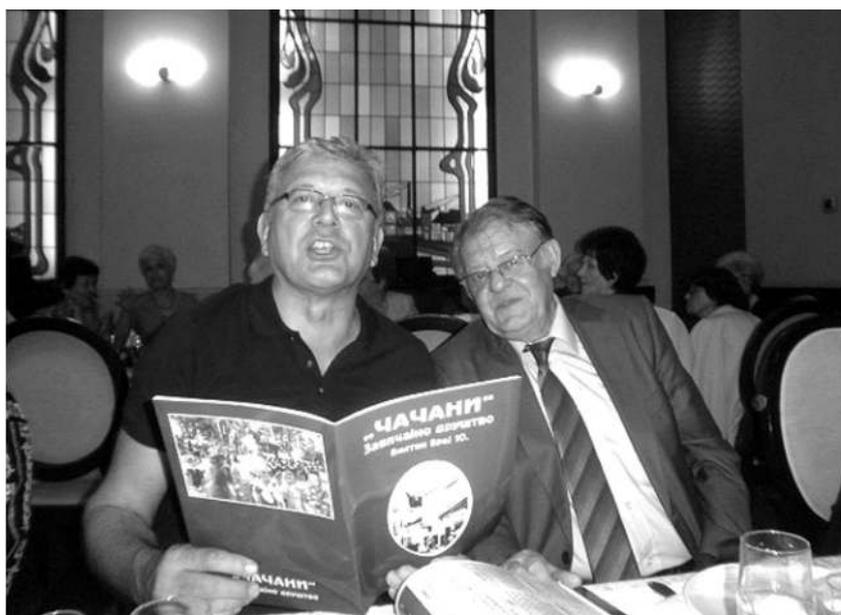
Посета завичајном друштву „ЧАЧАНИ“

И ове године, већ традиционално, представници Удружења грађана „Баштина и Будућност - Аранђеловац 1859“ били су гости члановима Друштва за неговање традиције и обичаја „Чачани“ у Чачку, 21. маја 2015. године. Наше Удружење су представљали Добривоје Игњатијевић Иле, Драган Плећевић и Небојша Радовановић.

Славски обред и дружење организовани су, по обичају, у хотелу „Београд“ у центру Чачка. На улазу у хотелску салу званице су дочекале девојке у старој, српској грађанској ношњи, уз послужење славског жита, као и домаћини славе.

Домаћини славе ове године су били брачни пар, госпођа и господин Живковић, Рада и Радиша. Породица Живковић је једна од „богатијих“ породица у Чачку јер имају три ћерке и једанаесторо унучића, како их је представила новинарка Милица Допуђа. Ћерке су дипломирале књижевност као и њихови родитељи, домаћини славе.

Присутнима се у име Друштва „Чачани“ обратила госпођа Допуђа пригодним речима, а затим је извршена „примопредаја“ славе. Следеће године домаћини славе ће бити брачни пар Грујичић, Данка и Зоран. Потом су ученици чачанске Гиманзије извели пригодан програм под вођством своје професорке.

Оркестар из Београда, чији чланови су пореклом Чачани, улепшао је вече свирајући песме за свачију душу. Све време играло се коло или се плесало.

Представници Удружења „Чачани“ су нам предложили да одржимо заједничку седницу управних одбора наших удружења ради успостављања још интензивније сарадње. На поклон смо добили њихов јубиларни 10. билтен и календар.

Уз пригодну вечеру, љубазност домаћина славе и опште добро расположење, славље и дружење је трајало до дубоко у ноћ.

Небојша Радовановић

ЗНАЧАЈНА ПРИЗНАЊА УДРУЖЕЊУ

Из образложења о додели награде "26. јул" Општине Аранђеловац Удружењу грађана "Баштина и будућност - Аранђеловац 1859"

Награда "26. јул" коју додељује Општина Аранђеловац заслужнима у свим областима јавног живота додељује се 2015. године Удружењу грађана "Баштина и будућност-Аранђеловац 1859" за посебан допринос у очувању традиције и културном деловању.

Инсистирајући на идејним пројектима од историјског и туристичког значаја, Удружење грађана "Баштина и будућност-Аранђеловац 1859" представља битан културолошки чинилац Општине Аранђеловац. Удружење је иницирало знаменити пројекат "Шумадијска кривуља" који се базира на ревитализацији пруге уског колосека, чија би реализација знатно утицала на туристичку политику нашега града.

Удружење грађана "Баштина и будућност-Аранђеловац 1859" учествује у обнављању и постављању многих градских спомен-обележја (градске чесме, градски сат, спомен-обележје код Основне школе "Милош Обреновић", уметнички обликоване керамичке табле којима се обележавају куће првих знаменитих занатлија, кафеџија, виђених људи).

Ово Удружење је 2010. године утемељило научну награду "Миле Недељковић" за најбољу књигу из области савремене фолклористике и проучавања народног живота. Награда је добила име по једном од наших најзначајнијих српских етнолога и члана удружења, а њен значај данас је у рангу престижне Вукове награде коју додељује Вукова задужбина из Београда. Програм манифестације "Миле Недељковић" је научно-културолошког карактера и у њој учествују најеминентнија имена савремене српске науке, културе и уметности.

Удружење је и издавач различитих жанровских публикација, "Годишњака" као информативног гласила о активностима, књига поезије и прозе аранђеловачких аутора, публикација и студија о народној традицији Шумадије. Удружење је одржало и велики број трибина, књижевних представљања, изложби у различитим просторима (Етно кући, старој железничкој станици, Дому омладине), пропагирајући савремене облике уметничког стваралаштва за одрасле, омладину и децу. Такође, Удружење је иницијатор и традиционалних програма обележавања Бадњег дана на градском тргу у доњем делу града, бојења васкршњих јаја са децом с посебним потребама, а у сарадњи са Удружењем "Деца у срцу".

Удружење грађана "Баштина и будућност - Аранђеловац 1859" је у протеклих петнаест година представљало важан друштвени и културолошки сегмент Општине Аранђеловац, базирајући своје опредељење на очувању традиционалних вредности, али и истицању свих савремених области људског деловања, доприносећи квалитетнијем и садржајнијем животу житеља Општине Аранђеловац.

Културне активности Удружења

Удружење "Баштина и будућност - Аранђеловац 1859" свој рад заснива на културолошкој основи која представља бригу о духовној и материјалној култури, традицији српског народа, залажући се, истовремено, и за савремене облике уметничког и научног стваралаштва.

У току ове године Удружење је организовало прославу Бадњег дана на нашем градском тргу у доњем делу вароши. Ово традиционално окупљање сваке године привлачи све више житеља града који овакав вид дружења сматрају правом духовном светковином. Такође, и бојење васкршњих јаја већ је традиционални програм забаве и едукације за децу са посебним потребама, а у сарадњи са хуманитарном организацијом "Деца у срцу" из Аранђеловца.

Крајем септембра прошле године одржана је манифестација Награда "Миле Недељковић". Ова већ традиционална научно-културна манифестација окупила је и ове године најзначајније делатнике из области проучавања народне традиције нашег народа, као и ученике аранђеловачких школа који су учествовали у радионачалском и истраживачком раду.

У мају Удружење је организовало представљање песничке збирке за децу *За мог малог, доброг дечака Љиљане Б. Бошковић*. О овој необичној и занимљивој књизи говорили су свештеник Ранко Ђураш, Миодраг А. Бошковић, Иван Златковић, Љиљана Б. Бошковић, док је стихове казивао Омер Петојевић.

У овом периоду Удружење је издало и најновији број Годишњака који представља информативно гласило о раду Удружења, али све више и зборник занимљивих текстова о традицији нашег краја.

У протеклом периоду Удружење је остварило добру сарадњу са Удружењем новинара Србије, Удружењем "Чачани", аранђеловачким установама културе, Задужбинским друштвом

"Први српски устанак", Удружењем "Деца у срцу", Удружењем ликовних уметника Аранђеловца, градским школама, медијским кућама РТВ "Шумадија" и ТВ "Сунце".

Показује се да је концепција за коју се залаже Удружење "Баштина и будућност - Аранђеловац 1859" утемељена на вредностима које наилазе на све већу потврду и интересовање, превазилазећи локалне оквире, што показује и све већи број поклоника наших програма.

Иван Златковић

*Академик Нада Милошевић-Ђорђевић
добитник Повеље "Миле Недељковић" за животно дело*

Представљање књиге
За мог малог, доброг дечака
Љиљане Б. Бошковић

Удружење је крајем маја 2015. године у просторијама цркве Светог Арахангела Гаврила у Аранђеловцу представило песничку збирку за децу *За мог малог, доброг дечака* ауторке Љиљане Б. Бошковић. Иако поетски првенац, ова песничка творевина представља занимљив и необичан песнички документ, који је посвећен песникињином братићу Бошку Бошковићу. Искрена, једноставна и топла поезија, испевана на традиционални начин, привукла је многе љубитеље књижевне уметности, пријатеље и поклонице културних програма Удружења.

Представљање књиге је започето молитвом и благословом свештеника Ранка Ђураша, након чега о овој песничкој збирци говори Миодраг А. Бошковић у име издавача Удружења грађана "Баштина и будућност - Аранђеловац 1859". Стручно-критички приказ књиге изнео је Иван Златковић, нагласивши да је ово поезија љубави према целом човечанству и да би овакву књигу о себи морало имати свако дете.

Присутнима се обратила и ауторка Љиљана Б. Бошковић која се захвалила свима који су учествовали у стварању и презентовању једне овакве песничке руковети, коју је посветила својима најмилијима. Програм је на елоквентан и духовит начин водио Омер Петојевић, читајући и изабране стихове уз музичку пратњу Виктора Хочеvara. Многобројна публика је овога пута имала прилику да ужива у споју духовности, књижевности и музике.

Иван Златковић

Баштина и будућност Врбице *

Није мени Врбица важна,
Због куће, бунара или њиве,
Она је мени у срце срасла
Јер волим људе што у њој живе.

Зашто су мени ти људи важни,
Јер део исте крви нас веже
Они су сви у срцу мом
Одлазак сваког - све ми је теже.

И они давно и ови сада
Сећања нижу својим редом
И ништа није стало са нама
И ништа није почело с дедом.

Године многе и много наших,
Газило земљу, правило стазе
Да буду часне на понос свима
Којим ће млади моћи да газе.

И тако некад и тако увек
Са нама живи наше порекло
Ко смо, чији и од куда
У родослову дугом све се стекло.

И биће свадби и биће деце,
И биће увек неки млади
Којима за срце треба да срасту
Врбица, Кленовац и Виногради.

---

* Из збирке песама *Врбичка лета*,
Љиљане. Б. Бошковић (Аранђеловац, 2015).

Значајна научна и културна манифестација

Удружење грађана "Баштина и будућност - Аранђеловац 1859" утемељило је пре шест година награду "Миле Недељковић" за најбољу студију из области савремене српске фолклористике (етнологије и антропологије, етномузикологије, народне или усмене књижевности). Награда носи име једног од најзначајнијих наших етнолога, истраживача народне традиције и историје.

Жири који сваке године бира најбољу књигу из области којима се Недељковић бавио чине поштоваоци његовог дела и врсни научници: академик Петар Влаховић, проф. др Ненад Љубинковић (председник жирија), Јасна Бјеладиновић-Јергић, др Јелена Јовановић, др Бранко Златковић.

Манифестација Награда "Миле Недељковић" културолошког је, научног и едукативног карактера, а прошлогодишњи програмски концепт (крајем септембра 2014) подразумевао је доделу Повеље "Миле Недељковић" за животно дело (добитник је академик Нада Милошевић-Ђорђевић), Специјалне повеље за допринос у проучавању народне традиције (Мина Дармановић и Мирјана Менковић за дело *Етнографско наслеђе Косова и Метохије*, у издању Музеја у Приштини и Етнографског музеја у Београду). Награда "Миле Недељковић" уручена је Светлани Торњански-Брашњовић за студију *Свадбене песме и обредни смех* (издавач је Друштво за српски језик и књижевност Србије, Београд). Свечану доделу награде оплеменио је наступ изузетног ансамбла "Ренесанс" из Београда.

У оквиру прошлогодишње манифестације организовано је и представљање популарног српског народног илустрованог календара и забавника "Данице" у издању Вукове задужбине из Београда. О овој значајној културној и научној публикацији говорили су проф. др Миодраг Матицки (уредник) и проф. др Бошко Сувајџић (Филолошки факултет, Београд). Назначено је да је обновио "Данице", пре неколико деценија, био управо Миле Недељковић.

Значајан сегмент манифестације представљала је и активност традиционалних фолклористичких радионица за ученике аранђеловачких основних и средњих школа. Ове радионице се односе на стицање основних знања из области изворног традиционалног певања (музичка радионица "Звонце" коју је водила етномузиколог Ксенија Милованчевић), затим курс етно фотографије ("Етно разгледница", радионица Славише Живковића, познатог шумадијског уметника и наивца, етно фотографа), као и луткарска радионица "Змај", на којој су се израђивале лутке од природних и еколошких материјала (курс је водио Милош Јовичић, академски сликар). Учесници су имали прилику да у посебном амбијенту аранђеловачке Етно куће и јавно прикажу радове настале на овим радионицама.

Један од циљева ове манифестације је и утемељење Српског фолклористичког центра у Аранђеловцу, што би подстакло реализацију многих савремених културолошких идеја које се темеље на научно-популарном, компаративном, едукативном и стваралачком односу према народној традицији. Подршку за ову значајну манифестацију пружили су Општина Аранђеловац, а њену реализацију помогле градске установе културе и школе.

Иван Златковић

Књиге пристигле на конкурс за награду "Миле Недељковић" за 2015. годину

(Публикације су наведене према азбучном реду презимена аутора или наслову дела)

1. Gorunović, Gordana, *Autobiografija u kontekstu, ogledi iz etnografske antropologije*, Srpski genealoški centar, Beograd, 2014.
2. Јовановић, Бојан, *Антрополошке имагинације, Hisperia edu*, Београд, 2014.
3. Јовановић, Јелена, *Вокална традиција Јасенице у светлости етногенетских процеса*, Музиколошки институт САНУ, Београд, 2014
4. Коларевић, Владета, *Разбој на сокаку, записи народног лирског стваралаштва из Горње Јасенице у Шумадији*, Удружење грађана "Баштина и будућност Аранђеловац 1859", Аранђеловац, 2014.
5. Лајић, Михајловић Данка, *Српско традиционално певање уз гусле, гусларска пракса као комуникацијски процес*, Музиколошки институт САНУ, Београд, 2014.
6. Љубинковић, Ненад, *Наши далеки преци*, Српска књижевна задруга, Београд, 2014 .
7. *Нематеријално културно наслеђе и локална средина II*, тематски зборник, Александровац, 2014.
8. Павковић, Никола Ф., *Студије и огледи из правне етнологије*, Српски генеалошки центар, Београд, 2014.
9. *Промислњање традиције, фолклорна и литерарна истраживања*, зборник радова посвећен Мирјани Дрндарски и Ненаду Љубинковићу, Институт за књижевност и уметност, Београд, 2014.

Из саопштења жирија о ужем избору за награду "Миле Недељковић" за 2015. годину

Жири у саставу проф. др Ненад Љубинковић (председник жирија), Јасна Бјеладиновић-Јергић, др Јелена Јовановић, др Бранко Златковић и др Смиљана Ђорђевић-Белић, на последњем састанку одржаном почетком августа, сачинио је ужи избор студија које конкуришу за награду "Миле Недељковић" за најбољу књигу из савремене српске фолклористике.

У ужи избор ушле су следеће књиге (поређане по азбучном реду презимена аутора):

1. Јовановић, Бојан, *Антрополошке имагинације, Hisperia edu*, Београд, 2014.

2. Јовановић, Јелена, *Вокална традиција Јасенице у светлости етногенетских процеса*, Музиколошки институт САНУ, Београд, 2014

3. Коларевић, Владета, *Разбој на сокаку, записи народног лирског стваралаштва из Горње Јасенице у Шумадији*, Удружење грађана "Баштина и будућност Аранђеловац 1859", Аранђеловац, 2014.

4. Лајић, Михајловић Данка, *Српско традиционално певање уз гусле, гусларска пракса као комуникацијски процес*, Музиколошки институт САНУ, Београд, 2014.

5. Љубинковић, Ненад, *Наши далеки преци*, Српска књижевна задруга, Београд, 2014 .

6. Павковић, Никола Ф., *Студије и огледи из правне етнологије*, Српски генеалогски центар, Београд, 2014.

Коначну одлуку о овогодишњем добитнику награде "Миле Недељковић" жири ће донети почетком септембра, док ће награда крајем истог месеца бити и свечано уручена у Аранђеловцу.

Иван Златковић

Програм манифестације Награда "Миле Недељковић" за 2015. годину

Манифестација Награда "Миле Недељковић" биће одржана од 23. до 25. септембра 2015. године у Аранђеловцу. Програмски концепт ове манифестације подразумева доделу награде "Миле Недељковић", као и повелје "Миле Недељковић" за животно дело. У оквиру програма биће одржан научни скуп под називом *Шумадија кроз векове-слојеви културе*, у сарадњи с Вуковом задужбином из Београда, на којем ће учествовати најзначајнији проучаваоци овог централног дела Србије. Такође, у оквиру манифестације, биће представљена и књига др Јелене Јовановић Вокална традиција *Јасенице у светлости етногенетских процеса*, у издању Музиколошког института САНУ из Београда.

Манифестација Награда "Миле Недељковић" обухвата традиционално и фолклористичке радионице за ученике аранђеловачких основних и средњих школа. Ове радионице се односе на стицање основних знања из области изворног традиционалног певања, курс етно фотографије, луткарске радионице. Учесници ће имати прилику да у посебном амбијенту аранђеловачке Етно куће и јавно прикажу радове настале на овим радионицама.

И ове године манифестација ће имати значајну подршку Општине Аранђеловац и свих оних установа, удружења и појединаца с којима је и сам Миле Недељковић свесрдно сарађивао, оставивши за собом знаменито културно и научно дело.

ПРОГРАМ

Среда, 23. септембар 2015.

10.00: Научни скуп под називом *Шумадија кроз векове - слојеви културе*, у сарадњи с Вуковом задужбином из Београда, на којем ће учествовати најзначајнији проучаваоци овог централног дела Србије.

Четвртак, 24. септембар

11.00: *Етно разгледница*, радионица етно фотографије за ученике аранђеловачких школа (координатор Славиша Живковић),

Етно кућа, Аранђеловац

13.00: *Змај*, луткарска радионица за ученике аранђеловачких школа (координатор, Милош Јовичић, академски сликар),

Етно кућа

20.00: Представљање књиге др Јелене Јовановић *Вокална традиција Јасенице у светлости етногенетских процеса*, у издању Музиколошког института САНУ из Београда. О овој студији ће говорити проф. др Оливера Васић, Факултет музичке уметности у Београду, др Сања Радиновић, доцент на Факултету музичке уметности у Београду, др Биљана Сикимић, научни саветник Балканолошког института САНУ из Београда и ауторка др Јелена Јовановић. У програму учествује и женска вокална група "Вукасовчанке", као и женска вокална група КУД-а "Опленац" из Тополе,

Дом омладине, Аранђеловац

Петак, 25. септембар

11.00: *Звонце*, музичка радионица за омладинце певачких група аранђеловачких КУД-ова, као и ученике школа (координатор етномузиколог Ксенија Милованчевић),

Етно кућа

16.00: *Огледалце* (отварање изложбе радова етно фотографије и лутака, уз учешће полазника музичке радионице Звонце),

Етно кућа

20.00: Свечана додела награде „Миле Недељковић“ за најбољу савремену српску фолклористичку књигу. Додела повеље "Миле Недељковић" за животно дело из области проучавања усмене традиције. Музички наступ Биље Крстић из Београда, прослављеног извођача изворне српске музике,

Дом омладине

ДОКТОРИ НАУКА, ЧЛАНОВИ УДРУЖЕЊА "БАШТИНА И БУДУЋНОСТ- АРАНЂЕЛОВАЦ 1859"

Краће биографије

1. Душан Извонар

Душан Извонар је рођен 18.07.1947. године у Аранђеловцу, где је завршио гимназију 1966. године, а 1972. године је дипломирао на Природно-математичком факултету у Београду, на групи за физичку хемију. Упоредо са завршетком постдипломских студија на Технолошком факултету у Београду и докторске дисертације на истом факултету, запошљава се у Индустрији електропорцелана у Аранђеловцу.

Педагошку активност је започео 1975. године на Вишој техничкој школи за неметале у Аранђеловцу као стручни сарадник, а 1978. године је изабран за предавача предмета *Основи технологије керамике*. Од 1982. године је изабран и за предметног професора и за: *Технологију fine керамике*, *Технологију грађевинске керамике* и *Технологију техничке керамике*, које је предавао и у истуреним одељењима у Београду, Нишу, Краљеву и НовомПазару.

У току свог вишегодишњег рада више пута је студијски боравио у Мађарској, Чехословачкој, Пољској, Немачкој, Русији, Швајцарској, Холандији, Аустрији и Италији.

Дугогодишњи је члан Српског хемијског друштва - Секције за керамику, а у два четворогодишња мандата и члан Управе секције.

Током 1980. године издаје књигу *Технологија керамике-глазера* за III разред средњег усмереног образовања, а 2000. године књигу *Инструменталне методе испитивања у керамици* за студенте виших школа и факултета.

У 2007. и 2008. години издао је два уџбеника-монографије: *Испитивање неметалних минералних компоненти за примену у конструкционим материјалима* и *Керамичке глазуре*, са преко 600 рецептура.

Звање научног сарадника стекао је 1985. године . Од тада је ангажован као спољни сарадник у Институту за технологију нуклеарних и других минералних сировина у Београду. Звање Вишег стручног сарадника је стекао 2002. године и у том периоду је био учесник великог броја пројеката финансираних од Министарства науке Републике Србије.

Од 2003. године је запослен на Факултету примењених уметности у Београду, на одсеку керамике, као ванредни професор предмета *Технологија керамике*. Нешто касније постаје редовни професор, а на Одсеку за конзервацију и рестаурацију предаје (2004-2008) предмет *Технологија материјала I и II*.

Сем педагошког рада активно се бави и научно-истраживачким радом у области неорганске технологије, посебно керамичких материјала. У тој области пише велики број научних и стручних радова објављених у најпознатијим нашим и светским часописима, излагао је на многим конгресима у земљи и иностранству, учествовао на реализацији великог броја међународних, савезних, републичких и регионалних пројеката, стручних елабората и студија.

Аутор је многих техничких и технолошких решења, као и патената који су нашли практичну примену у индустрији неметала и медицине.

У току свог дугогодишњег рада био је ангажован и у другим стручним областима хемијско технолошке струке где је радио на:

- изради технолошких решења и иновација у више фабрика у земљи и иностранству (Zoltek-Мађарска, Assel-Турска);
- организацији презентација о примени нових сировина, везива и адитива за грађевинску хемију у Србији, БиХ и Македонији;
- увођењу нових метода и стандарда улазне, међуфазне и завршне контроле у фабрикама за производњу завршних радова у грађевинарству итд.

У току рада и стварања сарађивао је као стручни сарадник међународног симпозијума *Свети керамике*, са многим уметницима-керамичарима и вајарима из земље и иностранства.

2. Бранко Златковић

Бранко Р. Златковић рођен је 1973. у Аранђеловцу. Основну школу и гимназију завршио је у родном граду. Дипломирао је, магистрирао и докторирао (*Настајање нове српске државе усмене приповедне врсте о историјским личностима и догађајима од Првог српског устанка до Берлинског конгреса 1804-1878*) на Филолошком факултету Универзитета у Београду.

Запослен је у Институту за књижевност и уметност у Београду на пројекту *Српско усмено стваралаштво*. Вишегодишњи је руководиоца Међународног кампа фолклористике и Међународног омладинског сабора српске и балканске духовности.

Одговорни је уредник листа *Задужбина* и часописа 1804. Уредник песничке библиотеке Одзиви Филипу Вишњићу.

Био је предавач на Факултету политичких наука и Факултету хуманистичких наука у Београду: Стилистика и реторика, Репортажа, Обрада вести. Држи курсеве Писаних пословних комуникација. Ангажован је на Факултету за дипломатију и безбедност у Београду (Српски књижевни језик, Стилистика и реторика).

Учествовао је на многим домаћим и међународним научним скуповима. Аутор је бројних студија, огледа, чланака и приказа у домаћој и међународној периодици. Приредио је више књига и зборника научних радова, а 2007. објавио књигу *Први српски устанак у говору и у твору*.

Изучава фолклор, књижевност, историју и српски језик.

Награђиван и похваљиван за досадашњи рад.

3. Иван Златковић

Иван Златковић рођен је 1962. године у Нишу. Основну и средњу школу завршио је у Аранђеловцу, дипломирао, специјализирао, магистрирао и докторирао на Филолошком факултету Универзитета у Београду.

Радио је као професор српског језика, библиотекар, лектор, уредник књижевних и научних програма, руководиоца установа културе.

Био је уредник часописа "Знак", "Расковник", "1804".

Учествовао је на многобројним истраживањима народне традицијске културе у Србији и Црној Гори. Радове из те области објављивао је у фолклористичким зборницима и часопису "Расковник", а прозу, поезију, књижевно-критичке радове у "Студенту", "Књижевним новинама", "Књижевној речи", "Књижевности", "Летопису Матице српске", "Задужбини", "Бдењу" и другим гласилима за књижевност и културу.

Стекао је звање доктора књижевних наука 2015. године одбранивши тему под називом "Типологија хумора у српској усменој прози" код проф. др Снежане Самарџије.

Објавио је до сада следеће књиге:

Антологија народних песама о Марку Краљевићу (коауторска књига с Миланом Лукићем), Београд 1996; друго издање Завод за уџбенике Београд, 2005.

Повратак (роман), Плато, 2003, Београд; друго издање 2005.

Епска биграфија Марка Краљевића, Рад, КПЗ, Институт за књижевност и уметност Београд, 2006; друго издање Завод за уџбенике Београд, 2011.

Шума (песничка збирка), Рад, Београд, 2007.

Синтетичари (роман), Лагуна, Београд, 2010.

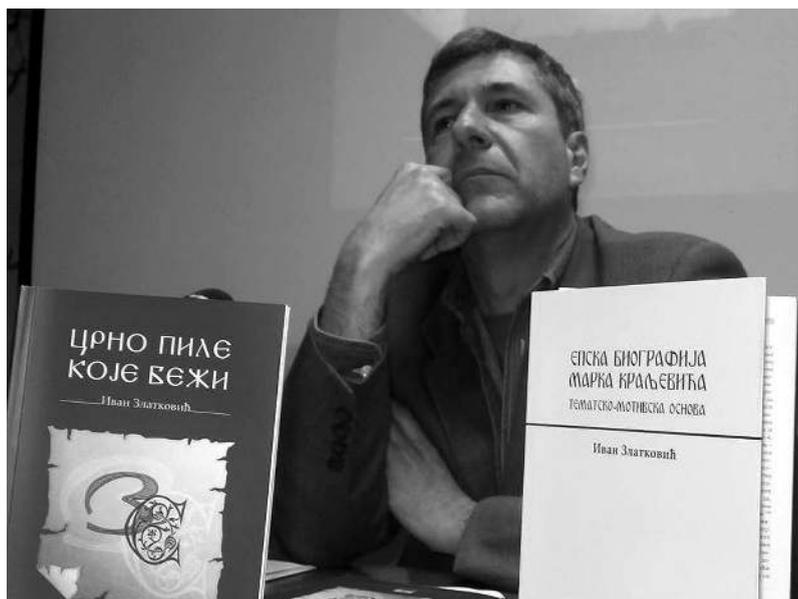
Црно пиле које бежи (роман), Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево, 2013.

Добитник је друге награде "Златна сова" за роман *Црно пиле које бежи* за најбољи необјављени роман у Републици Српској. Добитник је награде "26. јул" Општине Аранђеловац за доприносе у култури.

Председник је скупштине Удружења грађана "Баштина и будућност - Аранђеловац 1859", координатор манифестације Награда "Миле Недељковић", члан жирија за доделу песничке награде "Одзиви Филипу Вишњићу", члан Удружења књижевника Србије.

Ради као директор Основне школе "Милош Обреновић" у Аранђеловцу.

СЕЋАЊЕ НА ЗНАМЕНИТЕ ЉУДЕ

Тома Ћирковић, хуманиста и добротвор

Тома Ћирковић, ратни војни инвалид из Првог светског рата, живео је после завршетка овог рата у Аранђеловцу у садашњој улици Занатлијској.

Имао је брата Гила и сестру Љубицу. Оженио се са Живаном из села Барајева код Београда и у браку није имао деце. Он и брат Гиле били су познати пиљари, с тим што је Тома пиљарницу држао у доњем делу града до кафане „Централ“, а Гиле у горњем делу града до парка Буковичке бање. Гиле је пре Другог светског рата први почео да се бави откупом и пулпирањем воћа у Аранђеловцу. Имао је кћер Радмилу која је била једна од најбољих ђака аранђеловачке гимназије и удала се за сина учитељице Гавровић, који је био саобраћајни официр у Београду, док се син Радиша нашао у Енглеској и тамо је умро, оставивши потомке са женом Немицом.

Тома Ћирковић је на пар година пре Другог светског рата, иако инвалид у једну ногу, положио испит за шофера и купио путнички аутомобил којим је таксирао, превозио путнике, док је жена Живана водила пиљарску радњу. Између два светска рата купио је једну од кућа Хаџи Мине Радовић из Аранђеловца и то кућу до Милана Станојловића „Баће“, председника аранђеловачке општине. Склон добротворству усвојио је сиромашну девојчицу и кад је одрасла удао је за Радуловића, пореклом из Стојника. У том браку она је добила ћерку Слободанку, удату за Стеву Мандића, возача аутобуса, а и сада живе у тој кући, коју су реконструисали. Слободанка је у браку са Стевом добила ћерку и сина који су обоје засновали породице, с тим да син са женом и дететом живи заједно у Томиној кући.

Одмах по доласку Немаца, 1941. године, Тома је таксирао својим аутомобилом и једног дана, враћајући се из Београда,

прошао је колону Јевреја са децом коју су немачки стражари спроводили у логор на Бањици. По његовом причању, када је прошао колону, он је зауставио аутомобил, подигао хаубу имитирајући квар, оставивши обоја врата отворена. Када је колона Јевреја са децом пролазила поред аута, Тома је, наводно тражећи у гепеку неки алат, ухватио једно дете за руку и мимиком показао мајци да га пусти, што је она и учинила, а он је дете које је тада имало око 6 година, убацио у ауто и затворио врата. Након тога је „отклонио квар“, спустио хаубу и поново прошао поред колоне са Јеврејима.

Јеврејско дете се звало Данијел Албахари, а Тома му је дао име Данко и тако га је знала цела улица. Уписао га је у основну школу коју је и завршио у Аранђеловцу. Данко је био врло лепо и паметно дете и цела улица је знала да се ради о јеврејском детету, али ником, без обзира на велику политичку подељеност, није пало на памет да ту тајну пренесе Немцима. Тако је Данко код Томе дочекао ослобођење, а одмах по ослобођењу јеврејска организација је дете преузела и својим везама га упутила у Јужну Америку, да би затим у Америци завршио за лекара.

После рата, у неколико наврата, Тома је добијао пакете од Данка, односно од јеврејских организација, а једне године је и долазио док је још Тома био жив.

На овај начин желимо да осветлимо један диван пример добротворства и добротворства покојног Томе, захваљујући коме је створена породица Мандић и сачувано јеврејско дете, будући лекар Данијел Албахари, чију даљу судбину не знамо, мада се причало да је напустио Америку и прешао да живи у Бразил.

Због оваквих поступака сматрамо да Удружење грађана “Баштина и будућност - Аранђеловац 1859” треба да једном плочом, која би се ставила на његову бившу кућу, укаже генерацијама које долазе на овог храброг и хуманог човека.

Милисав Милованчевић Целе

Одједи прошлости

Откако Књаз Милош 17. јула 1859. године прогласи друмско насеље Врбицу за варош Аранђеловац, од та доба ово живописно место у окриљу Букуље поста главни центар власти, политичких, привредних и културних збивања у општини Горња Јасеница, округ Крагујевачки. За ових 156 година постојања Аранђеловца многе генерације су упорно радиле на његовој изградњи и лепом изгледу.

Можда би све другачије било да се није упоредо са развојем града развијала и стасавала Буковичка бања, поставши истовремено симбол вароши под живописном Букуљом, али често и много више од тога.

Буковичка бања и "Књаз Милош" пронеше име Аранђеловца широм Европе и света. Тако мала, а тако моћна "царевина" међу минералним водама Србије, израсла је у заштитни знак нашег града.

О историјској прошлости бање постоји доста занимљивог, писаног материјала, с којим јавност није довољно упозната, нарочито млади нараштаји. Ево прилике да се подсетимо на та давна времена у којима се, по свој прилици, све радило по изузетно строгим правилима.

Једна од тих вредности, што је посебно привукла нашу пажњу, јесте лицитација за давање у закуп Буковичке бање. Министарство социјалне политике и Народног здравља Краљевске Банске управе у Новом Саду објавила је 1930. године услове лицитације разложене кроз 31. члан писаног материјала. Услови су били изузетно концизни (јасни и језгровити), а све у циљу спречавања било каквих негативних утицаја на рад и углед бање.

Прво што пада у очи је прецизно издефинисан ужи и шири рејон као мера еколошке заштите простора бање и вароши Аранђеловац и шире околине.

Ужа границе рејона према приказаним правилима полазила је следећим правцем: "Од железничке станице у Аранђеловцу пруж-

гом према Лазаревцу до Војничког гробља (Костурница), одакле напушта пругу и правом линијом до врха "Ватови" на Букуљи: од ове тачке слеменом Букуље до врха "Зечије баре" на Букуљи. Од врха Букуље правом линијом до изворишног дела "Тадићевог потока", затим коритом потока до његовог ушћа у Кубршницу. Од Кубршнице даље наставља право до Карауле 6, на железничкој прузи, а одатле пругом до железничке станице у Аранђеловцу, одакле је почето са ограничењем овог ужег рејона.

Шири рејон заштитног простора заузима много већу територију. Полази са западне стране од брда Ваган (кота 473), одатле ка вису "Остењак", даље иде северном границом на Исток, вододелницом на вис "Медведњак", одатле на "Жути оглавак" (кота 368). Са оглавка прво на "Кљештевицу" па поново право на "Орашачко брдо", одакле на југ путем Орашац село Бања до подно виси "Рисовача". Од Рисоваче на коту 267 на путу Аранђеловац-Горњи Милановац, одакле скреће на запад, "Капетанови станови", брдо "Кусељ", "Грабак", затим на "Вис" и на крају враћање на полазну тачку "Ваган".

Чланом 3, документа лицитације, јасно су исказане изричите забране које гласе: "У границама заштићеног рејона нико не сме подизати купатило са минералном водом нити експлоатирати било какву минералну воду, која би се у том рејону нашла без пристанка концесионара и К. Банске Управе, као ни друга која власт неће моћи дати дозволу ако на то не пристане концесионар.

Стечено право на, експлоатацију киселе воде у Даросави овим се чланом не тангира. Никаква Рударска или Индустријска предузећа или каква друга техничка предузећа или радње неће се моћи предузимати у границама ужег, ширег и заштитног рејона док се од стране нарочите комисије не утврди да таква предузећа или радње неће рђаво утицати на Бањске изворе или бити штетни бањи у хигијенском или било ком другом погледу. У ову комисију једног члана има право да одреди концесионар".

За неке од ових забрана не може се са сигурношћу тврдити да нису имале тендециозни призив, али у већини случајева биле су неопходне.

Овим "драконским" мерама свакако се желело очување повољне климатске карактеристике бањског подручја, несметан проток ваздушних струјања која долазе из правца северозапада, чистачи кубршничке котлине и редовна ваздушна струјања са Букуље према парку и граду Аранђеловцу.

Забране су биле кратке, јасне и строге, није се могло ништа ни додати ни одузети, а тек обавезе концесионара описане су нашироко и надугачко од којих бих издвојио нпр. члан 16 који предвиђа следеће обавезе: "Концесионар је дужан да изгради једну чесму за киселу воду са најмањим капацитетом од 300 литара за један час, коју ће бесплатно уживати становништво Аранђеловца и његове околине и која ће чесма бити свакоме и у свако доба приступачна".

Један у низу објеката планираних у члану 9. да се изграде на простору бање свакао је био значајан и онај који није реализован, а који гласи: "Изградиће се на државном имању на Букуљи Санаторијум за слабуњаве и за рековалесценте и то одвојено за 100 деце и одвојено за 100 одраслих".

Градња ове здравствене установе свакако је била инспирирана од раније саграђеним Санаторијумом 1900. године, касније порушеним у току Првог светског рата. Током времена је дошло до промене плана изградње Санаторијума, па је уместо тога 1934. године изграђен Планинарски дом.

Истим документом била је планирана изградња водовода за снабдевање водом за пиће и за остале бањске потребе, у случају да из јавних водовода бање не би било довољних количина за своје потребе.

Ова претпоставка се заиста и обистинила па се 6 година касније (1937) приступило изградњи водовода "Балабанац". У архиву бање нема података о капацитету овог изворишта као ни друге техничке документације. Све што се зна о овом водоводу за Буковичку бању јесте податак да су на лицитацији одржаној 28. јула 1937. године посао за изградњу водовода добили предузимачи Брајовић и Костић из Београда за суму од 825.361,58 динара тј. ниже од осталих понуђача за 1,12% од предрачунске суме. Водовод је завршен 11. јуна 1938. године, сада се налази у власништву фирме "Књаз Милош" у Аранђеловцу.

Ово подсећање на једно давно време Буковичке бање од пре 84 године, требало би да све нас подстакне на размишљање о томе да ли су наше касније одлуке доношене у реалистичном духу традиције? Колико су те одлуке биле оправдане? Да ли су неки важни проблеми могли бити решени на другачији начин?

Изгубљено се тешко може надокнадити, али се грешке из прошлости свакако могу спречити, ако се за то има знања, воље и упорности, јер како то професор др Јован Марић коментарише у својој књизи *Какви смо ми то Срби*: "Догађаји се у нашој земљи смењују таквом брзином да аналитичари (социолози, економисти, психолози, психијатри) не стижу ни да сагледају, а камоли да систематизују све дубоке и трајне последице које ће ти догађаји производити".

Александар - Аца Милинковић

Милосав - Мика Лазаревић, доживотни почасни председник ССК "Обилић" из Аранђеловца

У периоду између 2 светска рата (1918-1941) било је много заслужних људи који су подстицали и учествовали у развоју и опстанку аранђеловачког фудбала. Једна од најзначајнијих фигура поменутог периода је свакако Милосав-Мика Лазаревић (1906-1941). Током свог успешног школовања у Аранђеловцу, затим у Трговачкој академији у Београду, које ће касније усавршавати на факултетима за банкарство у Греноблу (Француска) и Лондону (Велика Британија), захваљујући својим рођацима, породици Благојевић који су били житељи Лондона, показивао је огроман интерес према фудбалским збивањима.

У додиру са другим културама, уз савладавање 2 светска језика, што је за оновремене прилике било врло тешко оствариво, стицао је разнолика искуства везана за организацију савеза фудбалских клубова, њиховог такмичења, а посебно за финансијске ефекте, без којих спортских клубова не би ни било. Захваљујући тим својим способностима и младићким интересовањима за фудбал, нашао је своје место и у Фудбалском подсавезу града Београда, где је у рангу секретара био врло уважена и поштована личност.

Паралелно са својим професионалним обавезама у Аграрно-извозној банци у Београду и ФПБ-а, врло живо је учествовао у скоро свим фудбалским догађајима везаним за аранђеловачки фудбал. Обнова клуба "Обилић" је добила посебан замајац уочи Другог светског рата, када је Лазаревић својом успешном агитацијом у штампи, затим поставком организације клуба и ангажовањем, како личним, тако и већег броја агилних чланова клуба, успео да се Аранђеловац прочује као варошица са једним од најбољих провинцијских клубова у Србији. Захваљујући познавању прилика међу београдским нижеразредним клубовима, заинтересовао је многе од њих да гостују у Аранђеловцу и играју против ССК "Обилића". Приход са утакмица се делио између противника, а

захваљујући присуству великог броја гледалаца, било је солидних новчаних ефеката. Како су му финансије биле врло блиске, вештим потезима су обезбеђена средства (око 50.000 дин) од којих је око некадашњег вашаришта, где су играле утакмице, подигнута прва права ограда са јарболом за истицање државне и клупске заставе. Његове визионарске идеје о изградњи терена за лаку атлетику, нивелацији постојећег фудбалског терена "Обилића", са помоћним тереном и подизање клупске зграде са свим садржајима од модерних свлачионица до посебних простора за рад и одмор, прекину рафал фашистичког оружја. Милосав-Мика Лазаревић, као мобилисани резервни кадар војске, погинуо је у околини Љига, код села Ба, на дан 11. априла 1941. године.

Локални новинари и казивачи, доколичари и фудбалски занесењаци ће повремено помињати идеје зачете у глави Милосава Лазаревића, али ниједне речи више о једном племенитом човеку, интелектуалцу, полиглоти, способном и вредном човеку, оданом свом родном месту, људима и спорту.

Знано ми је и да нико није пророк у свом селу, али миније знано да ли је и куга гора од заорава. Док се "не окужимо" у сопственим заборавима, нека подсећање на овог нашег значајног суграђанина буде прочишћење у изазовима времена у којем сада јесмо.

Душан А. Теофановић

IN MEMORIAM

Проф. др Слободан Лазаревић
(1943 - 2014)

Рођен је 1943. године у занатској породици у Аранђеловцу. Мајка му је из цинцарске породице у Грчкој, одрасла у породици трговца Костице, а отац из шумадијског села Стојника. Од малих ногу показује интересовање за природне науке.

Студира и завршава шумарски факултет, одсек за хортикултуру. Пред крај радног стажа докторира на истом факултету. Велики афинитет и љубав према хортикултури изражава радећи у градском зеленилу Буковичке бање, на узгоју цвећа и уређењу најлепшег парка на Балкану.

Жеља за науком одводи га на посао професора на Шумарском факултету, одсек хортикултуре. На овом радном месту и завршава свој радни век.

Увек је био спреман да помогне у налажењу и реализацији задатака на решавању уређења Аранђеловца, а посебно старог дела града, на чему смо му вечно захвални.

IN MEMORIAM

Грујица Лазаревић
(12.11.1931. - 9.09.2014.)

Грујица Лазаревић је рођен у Копљарима код Аранђеловца. Родитељи, отац Обрен и мајка Даринка (рођена Гавриловић) сигурно су најзаслужнији што је Грујица цео живот био честит и у свему узоран човек.

Основну школу је завршио у Копљарима, гимназију у Аранђеловцу а студије права започео је на београдском универзитету. По упису петог семестра прекинуо је студије, запослио се, и касније, уз рад завршио Вишу школу за социјалне раднике.

У органима управе Младеновца и Аранђеловца радио је до 1965. године, да би следеће 23 године (до пензионисања) службовао у Секретаријату унутрашњих послова у Аранђеловцу. Суграђани су га упамтили као марљивог и коректног службеника деликатног занимања.

Међутим, Грујицу Лазаревића смо упамтили по активностима чије порекло он сам описује речима: "Од малих ногу привлачила ме је свака прича о прошлости и људи који су писали о њој. Као дете маштао сам ђу и ја када одрастем да им се придружим..."

Трагом те давнашње жеље, посветио се истраживању свог завичаја, настајању, трајању, обичајима, судбинама доследно

поштујући методологију истраживања друштвених појава. Истражио је и забележио настанак неких насеља као и садржину важних делова културног наслеђа овог краја.

Његов лични однос према истини и поузданости, срећно комбинован са школом и вокацијом за социологију, учинили су га поузданим трагаоцем за духовном и материјалном оставштином ранијих генерација.

Постигао је врло запажене резултате што га је довело пред камере и микрофоне, на странице бројних публикација, говорника на трибинама, па и међу корице вредне књиге. Тако се нашао у "Информативним новинама општине Аранђеловац", као и у публикацијама "Завет", "Сретењска свитања", "Орашац у прошлости и данас", "Излог културе", "1804", "Змајевац". У више наврата Годишњак "Удружења Баштина и будућност - Аранђеловац 1859" доносио је његове врло успеле прилоге, уз посебну хвалу текста о копљарској деоници "Шумадијске кривуље". Доста значајне грађе приложио је и за монографску публикацију коју је Удружење издало о шумадијском "ћири", активно учествујући и у обележавању стогодишњице (1904-2004) доласка првог воза у Аранђеловац.

Остаће упамћени његови наступи на трибини "Центар", Центра за културу и образовање, а био је веома запажен гост емисија РТВ "Шумадије", као и културне емисије Радио Београда - "Код два бела голуба".

Грујица Лазаревић је у свом истраживачком раду показао умеће одвајања важног од мање важног, уочавање пресудних токова у времену и простору, а показао је и онај фини (вероватно природни) дар спајања рационалног са емоционалним. Тако је досегао могућност бављења областима високе сложености истражујући настанак и живот аранђеловачких насеља у близини. Усменом, а затим и писменом презентацијом осветлио је ромско насеље Јелинац, а затим и Ђунис као колевку Аранђеловца. Затим је написао књигу под тим насловом која представља истраживачки допринос од великог локалног значаја, а Грујицу као аутора трајне важности за културу овог краја.

Нажалост, недостајало је срећних околности да светло дана угледа и "Хроника села Копљаре" за коју је Лазаревић прикупио изобиље материјала. Било би праведно и драгоцено постхумно издање и овог рукописа. Тако би смо се делимично одужили Груји Лазаревићу и дали добар пример новим генерацијама.

Душан Бањац

